

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs ezimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előzetes díja:

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor
fél évre . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisitor térfogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után. . . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Az iskolák nagyhete.

Mindenfelé javában folynak az iskolai vizsgálatok. A nehéz napok alatt tanító és tanítvány egyaránt végig szenvedik a nagyheti passiót. — De tul azokon egy aranyhíd vezet a megújulás országába, melynek édes ölében kinyugodják magukat a muzsafiak és a tanügy önzetlen, buzgó tanítói.

Ez évi batárdomb igen alkalmas arra, hogy reá állván, némely reflexiókkal kísérjük az iskolai év lehangolását, mert, ha van valami, a mivel a közvélemény foglalkozni szeret, ugy bizonyára az iskola az a maga felszerelésével, tanáraival és tanítóival.

Ez a foglalkozás azonban — valljuk meg — nem oly természetű, mely az iskolákat előbbvinni, a nevelésügy fáradhatlan munkáit buzdítani volna hivatva. Sőt sok esetben kikészeríti.

Ime, itt a mai tanrendszer. — Azt mondják egyes jőnevű paedagógusok, hogy ez reá van erőszakolva a magyar temperamentumra; hogy ez előli a gyermek lelkét, ahelyett, hogy a világosság útján vezetné; hogy nem embereket, hanem csak bábokat nevel, kik a tudomány megemészthetetlen, száraz ismerethalmaza között minden magasabb fellendülés nélkül élnek le életüket. — A közvélemény szemében mindennek a szegény tanár és tanító az oka. — Ha a tanfériak maguk is látják a rendszer hibáit s ellene reagálnak, nyilvános rebellesek, ha békén hurezolják a nyakukba akasztott igát, akkor élethetetlenek. — Ha a gyermeket a tanterv követelményei szerint tanítják, akkor fejlődő lelkét megbírhataltan terhek elviselésére kényszerítik, ha szabadabb mozgást engednek nekik, ugy kötelességeiket hanyagolják el. Soha sehol annyi különböző s ellentétes vélemény laikus és nem laikus embereknél, mint épen a tanügy körében, melynek csattanós vége mind a tanügy munkásain út egyet.

Az igazság pedig az, hogy bármely tanrendszer mellett lehet elérni fényes eredményt, ha a tanár és tanító ninesen magára hagyatva, hanem hűséges segítő, jó szövetségest talál a nagy

közönségben, — ha az nem nézi az iskola kintlódását szenttelenül, sok esetben gunyos gáncsesal, hanem maga is érdeklődése egész melegével, tevékenységével közremunkál abban, hogy abból a kis gyermekből igaz ember legyen. A gyermek szive-lelke hajlékony, mint a viasz, jóra, rosra egyaránt hajlandó. A mit az iskola épít, elronthatja nála a társadalom. Ezért kell a jövőndő nemzedék érdekében mindkettőnek közösen, vállvetve munkálkodnia.

Az ifjuság most szétmegy a szélrózsa minden irányában; az iskola szeme nem örködhetik felette, hát a társadalom szemének kell reá vigyáznia, hogy a nemzet virága idő előtt el ne hervadjon.

Mi megvagyunk róla győződve, hogy az iskolák megfeleltek magasztos feladatuknak s a hatalmukban álló minden eszközzel rajta voltak, hogy a magyar nemzeti szellemben való tanítás kívánt célját elérje. Az eredményt minden egyes tanuló nál lelkiismeretesen feltüntetik a bizonyítványok. Az iskola immár rövid időre leteszi a munka eszközeit, bezárja kapuit, elnémulnak csarnokai, udvarán a gondtalan, vidor ifjuság zaját kicsiny bogárka halk zümmögése váltja fel, akár csak a jeruzsálemi nagy hetet a bántó esendesség.

De majd jön a feltámadás napja, a munka ideje, szeptember. — Kívánjuk, hogy tanár, tanító és tanítvány megújult testtel és erővel, friss jó egészségben foghassanak ismét a munkához, mely nem kisebb, mint Magyarország újra meghódítása a szellem fegyvere, a tudomány által.

Egy kis kimagyarázás.

Midőn még a f. évi január havi számban „A tankötelezettség akadályai“ czim alatt közölt cikkemre az észrevételek e lap hasábjain első ízben megjelentek, azt gondoltam, hogy az akkor készített ellennézetek csupán az illető felszólaló egyéni felfogásából kifolyólag láttak napvilágot. — Most azonban olvasva a közel fél év előtt megjelent közleményemre ezen újabb felszólalást, azt veszem észre, hogy többen vannak olyanok, kik a tisztelt felszólaló nézeteit osztják, s a kik sérelmesnek találják személyeikre nézve megjelent közleményem egyes kifejezéseit.

A nagyságos pertu, bátyám,
Leygen az bár két araszt.

Talpat nyalni, hizelegni
Ért, nagyon ért, és viszont
Elfogadni, egyszer-kétszer
Felsem veszi a pofont.

Sőt még büszkébb lesz utánna,
Kifogni nem hagy magán.
Nagyra hívva, középsődvé,
Buta gögje maszlagán.

Nagyra hívva; . . . de elég is
Lenne bár még oly maró.
Kevés a gúny; a bolondra
Kutya korbács, bot való. *Asmodi.*

A Putnoky és Kakas család közötti villongás.

(Részlet Balog Béla „Putnok város multja és jelene 1881-ig“ czimú kéziratban levő munkájából.)

Az a jó viszony s egyetértés, mely a Putnokyak és Kazai Kakasok között a multban fenállott, s benső kapcsolatot képezett, nem küzdhetett le az idők befolyását; sőt lassanként mindinkább meglazulva, áldozatul esett a közöttük is kitért villongásnak. Bár előbb is észlelhetők már náluk ennek lapangó szikrái; de főokot szolgáltatott viszálynk nyílt kitérésére Zsigmond királynak 1415-ben kelt adománylevele, melyben kiváló kegyeltje — a csaknem mindég körében tartózkodó Kakas Gyulának, királyi jogaira való hivatkozással, oda ajándékozza a Putnokyak dubicsányi és zsuponyói birtokrészeit is, a miket ők egykoron Leustach nádortól, patai birtokuk egy részéért eszerltek. A két család között apróbb összeütközésekben már eddig is jelentkezett ellenségeskedést, ez a sérelem

Nem vagyok barátja ugyan az áldatlan szóharezknak tudva azt, hogy ritkán vezet az kedvező eredményre, sőt legtöbb esetben az ellentétek kiélesítésével a személyeskedés terére csap át. Erkölcsi kötelességemnek tartom azonban jelen alkalommal a már két ízben közzétett észrevételekre vonatkozólag megjegyzéseimet a következőkben megtenni:

Midőn én „A tankötelezettség akadályai“ czimű cikkemben a tanítók egy töredékéről (tisztelőt a nagy kivételnek) ugy nyilatkoztam, hogy az bizonyos tekintetben akadály a tankötelezettség végrehajtásának, ezen meggyőződésre — fájdalom! — hat éves tanítói gyakorlatom közben jutottam. — Köztudomásu ugyanis mindenki előtt, hogy akadnak községekben lakosok, kik oly korlátolt anyagi viszonyok között élnek, hogy tanköteles gyermekeik után járó tan- és beiratási díjat lefizetni teljesen képtelenek. Ilyenek közé számítom az egyes községekben lakó urasági szegődvényeseket, kik mindössze 20—30 frt évi javadalomban részesülnek, s kik ennélfogva az életfentartás nehézküdelmének sulya alatt görnyedezve, gyermekeik iskoláztatásáról anyagi áldozatok árán gondoskodni teljesen képtelenek. Ezek közé sorozom továbbá a községekben elszórtan lakó cigányok és koldulásból tengődő kétes existenciák tanköteles gyermekeit, kiknek szülei az igazi nyomor megtestesült alakjai. Ez utóbbiakról követelni tandíjat akkor, midőn még a közterhek viselése alól is részben fel vannak mentve, a materialistikus felfogásnak valóban a legutóbb kinövése lenne. — Egy-egy községben legfeljebb 4—5 ily sorsüldözött család lakik. Ezek gyermekei után fizetendő tandíj-járandóság oly csekély összeget képvisel, hogy az elengedése esetén a legkevésbé sem fogja az illető tanítót finanziaális számításában megzavarni. Vagy hagyjuk ezen szerencsétleneket sötétségben csak azért, mert szülei a sors csapásai vagy pedig egyéb okok, talán épen vétkes könnyelműségök folytán képtelennékké váltak gyermekeik törvényeszeri iskoláztatásáról gondoskodni. — Az nem lehet ezélja a társadalomnak a saját jól felfogott érdekében sem, de nem tebetik azt azon tanítók sem, kik hivatásuk kellő magaslatán állva, egy új nemzedék nevelésével foglalkoznak. Ily községekben működő tanítók szemei előtt kell, hogy magasabb feladat megvalósítása lebegjen s habár rendszerint kedvezőtlenebb anyagi viszonyok között vannak is, számba kell venniük azt, hogy ily felfogás, a tanítói hivatásnak illető értelmezése, végül pedig az anyagi érdekekhez való ily eszökönös ragaszkodás mellett néhány százezer tanköteles az országban nem részesül az oktatás áldásaiban, mely körülmény tagadhatatlanul nyomasztólag hat a hazai néptanügy egészséges fejlődésére s elősegíti a proletarismus veszélyes terjedését. Ennek gátat vetni, még akkor is, ha az bizonyos csekély értékű s számba alig vehető anyagi érdekek fel-

egyszerre lángra lobbantotta. Mielőtt azonban tettelegességbe ment volna az át, a Putnokyak sérelmökkel a törvény védelméhez folyamodtak, de a Kakasok halasztást nyertek a nádortól, mivel a szentgyörgyi törvényfolyam alatt a királyi hadseregben lévén, a bíróság előtt meg nem jelenhettek; időközileg azonban Kakas Gyula és Loránd minden módokat megkísérlettek, hogy az adományul nyert részeket nyíleg birtokba vegyék. A hatalmaskodásaik által folytonosan bosszantott Putnokyak végre türelmüket vesztve, 1428-ban pogonyi s pokolyfalvi jobbágyaikkal és a rendelkezésükre mindég készen álló putnokiakkal Galgóczra törnek és az eddig szenvedett károkat megtorlásul, a Kakasok ottani jobbágyainak gabonáját az egész határból elhozatták, hogy a Putnoky-ágot a borsodmegyei birtokokból teljesen kiszorítsák, s hogy ezt annál könnyebben foganatosíthassák, a zsuponyó völgyön egy kis erődöt rögtönözve, erőszakoskodásaikat nemcsak az adományozott részekre, hanem a máli s pogonyi határookra is kiterjesztik. Ezen szándékjuk végrehajtása azonban közbejött haláluk miatt, az eddigi hatalmaskodásaikban is osztagozott utódokra maradt. — Utódaik: János, György, Péter, László és Detrik. — kik közül János, mint kir. főlovászmester s Borbála királynő kegyeneze említették. — Zsigmond király által, hatalmaskodásaik büntetése alól felmentetvén, 1435-ben a Putnokyak kazai földbirtokát s Kaza városának Kaza város volt; 1461-ben Mátyás király által vásárral is megajándékozott, a Putnokyak ősi tulajdonát tevő „pap-utca“ nevezetű részét birtokukba veszik; majd a legnagyobb mérvű erőszakoskodásokkal foglalásokat tesznek a dubicsányi, galgóczyi és máli határokon is. A kakasvárból intézett folytonos támadásaikkal nemcsak a Putnokyak, hanem más közbeeső birtokosok tulajdonát is pusztítják, rongálják, többiek közt Szuhai Sándor (dietus nagy orru) fiaitól: Lőrincztől, Sándortól, Bereztől, nagy Szuhaföld területéből egy darab erdőt elfoglalván, azt az általok elsajátított zsuponyói erdőhöz esatolják, mely mai napig is a putnoki határ bekebelezett részét teszi, s a miatta folytatott pörösködésről „peresnek“ nevezik.

T Á R C Z A.

Csillag ur.

Nosza lantra! száljon a dal,
Röpke könnyű szárnyakon
Múzsza ihless! lantos isten,
Jó Apollo, üss nyakon!

Add: méltón elzengnem őt, a
Deli, dali lovagot.
Sugárzó fényt a homályon,
E ragyogó csillagot.

Oh mert az, csillag, valóban
Egy fénylő Mars, s énnekem
Egy sejtetem azt susogja:
Végzete is mars leszen.

El, letűnik, el, ledobva,
Mi belőle fenn marad,
Kis piszok a láthatáron,
Egy parányi folt darab.

Nagy ember ő, felakasztva
Bár még nem láttam falon.
Frakkja, lakkja és kalapja
Festőileg fest, szalon.

Bugyogója brünni posztó,
Glace kesztyű a kezén.
Ebbé taníták dudálni,
Hallom annak idején.

Egy tekintet rá s kitűnik,
Hogy gavallér, fess fiu.
Kár, hogy kissé félkegyelmű,
Elvakított és hiú.

Nagyra lát, urak barátja,
Bliktri neki a paraszt.

adásáról is volna szó, azt hiszem erkölcsi kötelessége minden tanítónak. — Ehez nem kell több, csak egy kis idealizmus, mi azonban — sajnos! — sok tanítóban hiányzik. Ezen néhány százezer iskolakerülő tanköteles sorsa lebegett szemem előtt akkor, midőn ezikket megírására elhatároztam magamat. — Beismerem, hogy sok keserű igazság van abban, melyek egyesek előtt talán sérelmeseknek tűnnek fel, de a melyek az nban tényleg megehezítik a tankötelezettség végrehajtását. Különben ha a tisztelt felszólaló azokat a kifejezéseket, melyeket ezikkben egyes kivételes esetek ostromozására használtam, annyira „erőseknék” tartja, hát én nem bánom a tisztelt felszólaló megnyugtatósa végett módosítom azokat ily formán: Ti felkent apostolai a hazai néptanügynek, ti vagytok a tanítói hivatás valódi mintaképei, mert midőn a községekben lakó s nyomorban sialló szegény szülők gyermekeit csakis a tanjii lefizetése mellett vagytok hajlandók tanítani, ezen hivatásszerű eljárásokkal a hazai néptanügynek elismerésre méltó szolgálatot tesztek. (?) Ha ezen diaphymusz a tisztelt felszólaló nemes haragját képes némileg csillapítani, ugy teljek benne öröme.

De mit szólnak majd ehhez mások. Egyébként igen örülök, hogy a t. felszólaló alkalmat nyújtott nekem közleményem egyes félremagyarázott részeit kellő világításba helyezni. Sem egyeseket, sem az egész testületet, melynek kötelekibe magamat is számítani szerencsém van, sérteni nem akartam, ennél fogva azt hiszem, hogy a mennyiben a közügy érdekében jóhírnevűleg közzétett ezikkem eredeti inteniója, valamint a tankötelezettségnek általam említett s tényleg létező akadályai mindnyájunk előtt ismeretesek, személyes vonatkozás ezikkemből csakis azok magyarázhatnak, a kik vagy tulságig érzékenyeknek, vagy pedig, kik közleményem által találva érezték magukat. Én hajlandó vagyok ez alkalommal mind a két eset lehetőségétől eltekinteni, mert remélhetőleg a tisztelt felszólaló a tanítói kar ama közbeesülésnek örvendő gárdájához tartozik, mely magát hivatásának teljesítésében kiesényes anyagi tekintetek által nem engedí befolyásoltatni. — Béke velünk!

Jánossy Gyula.

A nemzeti eszme diadala Klenócson.

A regényes fekvésű Klenócz mezőváros kebelében fennálló magyar tannyelvű elemi népiskola apró tanulóinak, valóságos örömmünnepe volt kedden e hó 21-én. A rinamurány-salgótarjáni vasmű-egyesület áldozat készsége által fentartott népiskola e napon tartotta meg évzáró vizsgáját, melyen a helybeli intelligencián kívül a közeli vidékről, sőt Rimaszombatból is többen jelentek meg, kívánsi érdeklődéssel várva az eredményt, melylyel az iskola derék tanítója Svehla Lajos, a szülők, nagy közönség és a fentartó testület küldöttei előtt beszámol. A vizsgán a kishonti ág. ev. esperességet nt. Banezik Sámuel kokovai lelkész, s a tanfelügyelőséget nt. Liszkay János ev. alesperes képviselték. A Svehla által elért eredmény meglepő volt, a jelenlevők lelkét igazi örömmel töltötte el. Az iskolába járó gyermekek túlyomó részben tót anyanyelvűek, kik a magyar szót csak az iskolában hallják s ott tanulják meg; annyira, hogy a kezdők is már az első évben értelmes és korrekt feleleteket adnak a feladott kérdésekre. A haladottabbak, különösen a III. IV. és V. osztályba járók, nyelvünkben annyira jártasok, hogy a vizsga folyama alatt készített írásbeli dolgozataikban stílusztikai vagy orthographiai hibát alig lehetett találni. A hittanon elkezdve az összes elemi iskolai tantárgyakból a legszebb magyarsággal feleltek s minden feleletből értelen és hazafias szellem sugárzott ki.

Mindez végeredményében a fentartó társulat érdeme, mely kulturalis tekintetben is a legteltesebb elismerésre méltó működést fejt ki az által, hogy népesebb ipartelepein óriási áldozatkészséggel hazafias szellemű iskolákat tart fenn. De közvetlenül első sorban Svehla Lajost, a derék tanítót illeti meg az elismerés, ki álta-

E közben Putnok János a Kakas Zsigmond dövényi jóbágyaira tör, s azokat össze-vissza veri, vérben-fagyban hagyja. Másrészlől a Kazai Miklós özvegye Katalin felégetteti a Putnokyak kazai birtokát. Ugyanakkor Kakas Detrik és Zsigmond Dobiesányra és Zsupanyóra törnek, ott a Putnokyak birtokát feldulják, termését semmivé teszik, a földek, rétek, erdők határait széthányatják s az egész galgóczi birtokukhoz határoltatják; majd onnan Kazának fordulva, a mit még a Putnokyak ottani vagyonából találtak, azt felgyújtják, elhamvasztják s jóbágyaikat kegyetlenül elverik. — Ezen fékvesztett dulongásaikban, a Kakasoknak már az időközileg épült vadnai s galgóczi eschvárák is fedezetül szolgáltak; sőt látjuk, hogy már előbb is inkább csak a Giskrával való párt-szövetségök befolyásolta makaes gyűlölködésüket, ez nem engedte abban hagyni szenvedélyes hatalmaskodásaikat, a mikért többször pörbe fogatván, a bíróságok előtt meg nem jelentek; elmarasztaltatva — a végrehajtó bírónak ellenállottak, sőt Gara László nádornak 1450-ben kelt ítélete őket az ellenállási büntetés terhe alól tényleg fel is menti. — az ítélet szavai szerint azért, mert az idézés alkalmával az Erzsébet-párthoz tartozván, az Ulászló király bírái előtt megjelenni nem valának kötelesek. — A még évekig tartott hatalmaskodásokat, — változván az országos viszonyok is, a Kakasok végre mégis mind kisebb körre szorították, míg aztán Putnok János, László, Miklós és Radnóli kérelmőkre, Sőregyh Miklós és Thenthes György nádori tanácsosok és Szederkényi Tamás táblabíró, a villongók ügyében kiküldetvén, ezeknek közbenjárásukra a további erőszakoskodások megszüntek s a felek az ellenségeskedést abbahagyták. Sőt az 1475-ik évben teljes kibékülést látunk közöttök, midőn Putnok János, Kazai-Kakas György és Detrik nyolcz nemesét választva békebirakul, — a putnoki, zsáponyi, dubiesányi, galgóczi, kazai, dövényi, jákfalvi határokból tett foglalások iránt maguk közt kiegyeznek s birtokaik határát barátságos uton kiigazítják.

lunk alig képzelhető fáradsággal igyekszik előmozdítani a társulat céljait; módszerén és atyai bánásmódján megtörök a legmakacsabb ellenállás: tanítványai között nincs esőkönys s a szülők örömmel adják gyermekeiket keze alá, hogy a hazafias és műveltség első esirait lelkükbe plántálja. Az iskola népessége a lefolyt évben hatvan tanuló volt; e szám azonban megkétszereződne, ha még egy tanerő s alkalmas helyiség volna rá. Mert ez idő szerint a hatvan tanuló egyetlen tanteremre s egy tanító vezetésére van utalva. A fentartó testület áldozatkészsége így is nagy, a közérdek vele szemben nagyobb követeléssel indiscretio nélkül nem léphet fel, óhajtható volna azonban, hogy az áldozatkész társulat mellett az állam is tegyen valamit legalább az által, hogy még egy tanerő ellátásáról gondoskodjék, mert meg vagyunk győződve arról, hogy a klenóczyi magyar iskolára fordított minden fillér meghozza a maga áldásos kamatját.

Az erkölcsi siker tekintetében fényes vizsga végén egy fiu s egy leány szívből fakadó köszönetet mondott a derék tanítónak, majd a társulat által küldött könyv- és írószer-jutalmak osztattak ki. A hallgató közönség köréből Dr. Veres Samu és Perez Samu, kik Rimaszombatból azért jelentek meg a vizsgán, hogy az eredmény tanui lehessenek — fényes uj koronák által jutalmazták meg azokat a tót nyelvű tanulókat, kik a magyar történelemben legnagyobb előhaladást tettek.

A szép ünnepély gyermek-majális és pompás közébéd fejezte be a tanítói lakban, melyen a vizsgán jelenlevő intelligens szülők és tanügybarátok s a fentartó testület küldöttei résztvettek. Ez alkalommal Liszkay esperes általában a tanítói kart s annak egyik legkitünőbb tagját Svehla Lajost, Banezik Samu az iskolát fentartó derék testületet köszöntötte föl. Felköszöntöt mondottak még a házi kisasszonyra is, ki a szíves éljenést nemesak azáltal érdemelte ki, hogy a szép számú társaságot jó ízű ebéddel ellátta, hanem az által is, hogy mint az iskola kézimunka tanítóje, leány tanítványai által figyelemre méltó eredményt ért el. A felvillanyozott társaság a késő délutáni órák folyamán oszlott szét azon hó óhajtsa kíséretében: vajha a magyar nemzeti eszme ápolásának a tót vidéken mindenütt oly erős védbástyái volnának, mint Klenócson!

Jelen volt.

A gyümölcsfák védelméről.

Sokat irtak és beszéltek már a gyümölcsfák védelméről s mégis úgy látszik, hogy a gyümölcsfa ápolás ezen fontos része még mindig nem részesül kellő figyelemben. A figyelmes szemlélő a gyümölcsös kertek és a szabadba kiültetett fák egyszerű megtekintése után is meggyőződést szerezhet magának arról. Kétszegtelenül bizonyos, hogy az évenként kiültetett oltványok felinél több elpusztul a védelem hiánya miatt és a mi a többiből a gyümölcsözés idejéig lassankint kivesz, azt kiszámítani alig lehet.

Ha a gyümölcsfa szerencsésen elérte azt a kort, hogy védkorára többé nincsen szüksége, általános felfogás szerint nincs többé védelemre szüksége; ez azonban igen hibás okoskodás. Ha az enyhe tél folyama alatt védve maradtak is fáink a nyulak rágásától, nyáron át többször ki vannak téve az ázó, kapa, vagy szabad helyen az eke és borona rongálásának. A helyett, hogy kikerülnék az ekével a fatörzsöket, még közelebb tolakodnak hozzá, csakhogy mennél kevesebb baj legyen a fa környéke felkapálgatásával; fontosabb dolognak tartják azt a kis időkiméltést, mint a fa héjának netáni megsértését. Oh az nem árt a fának! Hány megsérült fát láthatni, a mely enrek daczára is él. De az nem jön kérdésbe: hogyan él? Az így támadt sebet se ki nem vágják, se be nem kötik; magára hagyják, kitéve a váltakozó időjárásnak. Az ilyen elhanyagolt seb aztán a legkedvezőbb menhelye a kártékony férgeknek. A beteg fa kénytelen menedékkül szolgálni tulajdon ellenségeinek a tulajdonos gondatlansága miatt. És ez a seb nem marad egymagára, újabbak támadnak körülötte. Ezek megfeketednek széleiken fekélyek támadnak, a melyekből feketeszínű folyadék esepog, jeleül a belső pusztulásnak. Beáll a fenésedés és mielőtt a fa gyümölcsöt hozhatott volna, fejsze alá kerül.

Eme veszélyeknek leginkább az almafa van kitéve, nemesak azért, mert ezt túlyomó számban tenyésztik, hanem azért is, mert ezt az almafa természete hozza magával. Mondhatni, hogy az almafa, már születésétől fogva inkább ki van téve az ártó befolyásoknak, mint a többi gyümölcsfajok. Mint magvacz, már a telepen ki van téve a pajor és egér pusztításának, ugy hogy némely magonezágy teljesen megsemmisül; másnemű vadonczok nincsenek ily mértben kitéve az efféle ellenségeknek. Mikor aztán átültetjük a faiskolába és beültük, akkor meg a behatoló nyulak pusztítása, veszélye környékezi. Mikor végül kikerül a faiskolából s rendes helyére ültetetik, különös ápolást igényel, nagyobb, mint más gyümölcsfaj. Ha a légköri levegő száraz, héja igen könnyen elfonnyad, különösen ha a kiásás után nem szedjük le még meglevő leveleit; ha a tovaszállítás alkalmával beköszönt a fagy, 2 Reomur foknál már megfagynak gyökerei, míg a kórte és esontárgyümölcsfák még a 4 fokot is könnyen kiállják, miből következik, hogy az almafa tova szállítása különös vigyázatot igényel.

Az igazi védelem azonban az elültetésnél kezdődik. A legtöbb gyümölcsfát köztudomásulag akkor szokták ültetni, mikor késő őszzel beállnak az esős napok, vagy a tél már az ajtó előtt áll. Ily viszonyok közt aztán vagy sárba ültetjük a fákat, vagy fagyos rögökkel takarjuk be, a mely ültetési módok mindenike a fák tavaszi megfogánása és kihajtására kedvezőtlen hatású lesz.

A fa gördebe hányt sárgöröngyök összeállanak, keménynyé lesznek és elválnak a körülfekvő talajtól, ugy hogy jókora hézag támad közöttük. Ebben kell aztán a fának új gyökereket hajtani és felnőni. Kevés embernek jut eszébe a fa környékét tavasszal porhanyóvá tenni és elegyengetni, hogy ne legyenek repedések körülötte és

még kevesebbnek jut eszébe a fa kertületét vékony trágyával, vagy egyéb takaróval befedni, hogy a napfény a talaj s gyökérképződésre szükséges nedvességét idő előtt fel ne emésze. A lomha és közönyös emberek ne esdálkozozanak aztán, ha elültetett fáik egy jelentékeny része ki se hajt, másik része csak tengődve él, mert kihajtott ugyan, de nedvesség hiánya miatt közelebb van a kivészéshez, mint az élethez.

A gyümölcsfák öntözése hallatlan dolognak tetszik sokak előtt. Azt mondjuk, hogy nincs rá idő; pedig ez kevesebb fáradsággal és költséggel járna, mint a gondatlanság miatt kivészett, vagy idő előtt elvénült fák újból való ültetése. Rendes dolog, hogy a gyümölcsfában keressük az ily lomha emberek a hibát. Nincs helye az e féle panaszoknak: „én már évek óta ültetem a fákat s alig van egy-két szép példányom. Nem tudom kitalálni az okát. Már nekem teljesen berendezett gyümölcsösömnek kellene lenni, termő fákkal — és ime se fám, de gyümölcsöm nincsen elég.” Ültesse bár valaki a legszebb példányokat, ha nem ápolja, nem trágyázza kellőleg, egészséges, termőképes fára ne számítson.

Vannak azonban olyanok is, a kik védelemben részesítik fiatal oltványukat, de mi haszna, ha nincs benne köszönet. Sok ember jó dolgot vél eselekedni azzal, ha jó erősen bekötözi őszszel a fatörzsét egész a koronájáig szalmával, és pedig azzal a czélzattal, hogy azt pár évig háborítani nem fogja, hogy baja ne legyen a ki és bekötéssel. Hányszor lesz aztán az ily szalmatakaró a gyümölcsfa halotti takarója. A tulajdonos nem tudja kiokoskodni, hogy fái miért néznek ki betegesen, mások kopaszán állanak, pedig hernyó sem látszik sehol, és hozzá még elgondolja, hogy ő ottan-ottan kapálgatja, trágyázza és nyesegeti is őket. A szalmatakaró az oka, a hová minden fereg befészkelte magát, u. m. a hangya, pince bogár, fülbemászó bogár, dió bogár, szín bogár és egyéb férgek. A fatörzs még be nem gyógyult sebén a szalma takaró alatt szívesen fészket rak a vöröstetű is. És hogy ha nem támadja is meg minden esetben a bekötött fát a fereg, annyi bizonyos, hogy a szalma elpuhitja a törzset, mennyiben akadályozza a levegő, világosság és időjárás hozzájutását, valamint a fa kigőzőlgését. Sokkal helyesebb ha fűz vesszőkkel kötözzük be a fákat, mert ez alá nem fészkelhet a fereg, a levegő és világosság pedig szabadon juthat hozzá és ez a kötelek nyáron át is rajta maradhat.

(Folyt. köv.)

Tanítói gyűlés Polonkán.

A nagy-rőcei járás s Garam e legtávolabbi pontján gyűltünk össze, hogy tanítás-nevelési s bennünket közelről érdeklő kérdésekről értekezzünk.

Legtávolabb volt, ma közel van: a szeretet által, mit f. hó 3-án volt szerencsénk tapasztalni, ugy az egyházi, mint községi előjáróság részéről.

Hideg volt! Azunk, fáztunk, de felmelegített a rokonszenv, a barátság, a szeretet melege.

Garam e legnagyobb és leggazdagabb községe volt gyülekezésünk helye. Legnagyobb! hisz 3000 lakost számlál s így nagyobb Jolsva, N.-Rőce r. t. városoknál. Tanköteleseinek száma 500, a kik közt nagy rombolást tett a roncsoló toroklob; annyira, hogy a róm. kath. 188. első éves, egy tanító vezetése alatt álló növendékek közül, 138 maradt életben, kikkel Pál Béla vashegyi tanító mutatta be: a magyar beszéd tanítását kréta, palavessző, tollszár szavak kiejtése által.

A betegség miatt a vizsgák ott csak július 5-én tartatnak.

Új volt előttem, hogy a padok feketére festettek s vonalozottak voltak, mint a nagy tábla, miáltal a szegény gyermekek is írni, számolni tanulhatnak. Követendő! Mint község, a leggazdagabb a Garamon Polonka, bár népe szegény. Ennek határában bir Garam fenséges ura, a kit június 5-ére vártak özvadászatra, a legkevesebbet. De azért is gazdag, mert oly lelki vezért bir, kinek elméjét, nemes gondolkodás, felvilágosodottság; szívet a felebaráti igaz szeretet hatja át.

Éppen azért örömmel időzött körünkben, példát adva Garam tanítóinak is, hogy gyűléseinken részt vehetnek.

Sokan vannak pe lig Garamon a hivatottak! Hja! de mikor egyik inkább feleséget megy keresni, másik földet művelni, harmadik inkább megy oda, hol nem plántálják a honfiai érzést, nem tanítják a magyar beszédet, tiszta kiejtést; negyedik golyát vární, (mely háza felett repked) marad otthon; az ötödik szomorú kötelességet teljesít, nap-nap mellett temet 4—5 gyermeket.

Sumjác (888. m. magas a tenger sz. f.) megyénk e legmagasabban fekvő községében pusztít így a dyphteritisz.

Köztünk pedig saját szellemi s anyagi kárunkra, ez évtized betegsége: a közöny pusztít.

Szellemi kárunkra! Mert Poltz Józsefnek „Nemzeti történelmünk kiváló nagy eseményeinek s alakjainak iskolai ünnepélylyel való megemlékezéséről“ írott honfiai szeretettől áthatott, felolvasása talán figyelmet érdemelt.

Allandó s nyilvános ünnepet kíván: 1848. márczius 15; 1867. június 8; 1849. október 6-nak évfordulóin. A kalmi, iskolai zárt ünnepet kíván: nagy férfiak születési halálának: 10., 25., 50., 100. éves évfordulóin, illetve ezek szobrainak leleplezése, országos jellegű ünnepélyekkor, mint aradi, budai honvédszobor ünnepélyekkor, sőt az egyes megyék nagy fiainak (pl. Tompa, Kmetty) emlékére rendezett ünnepélyek rendezését is óhajtja.

Szellemi kárunkra pusztít a közöny, mert Mánczos József által irt Simkó-féle földrajzra vonatkozó bírálatának meg nem hallgatása is azt okozta.

A bírálatért mondott köszönet után, azon földrajz írójának is köszönetet mondott körünk, bár mint tankönyvet alkalmazhatónak nem mondja, de azért, mert uttörő munka, s mint ilyen hasznos kutforrásul szolgáland hasonnemű megírásánál.

Kubinyi Géza országgyűlési képv. urnak köszönő levele, mit az elnöknek azon alkalmából irt üdvözlő soraira válaszolt, hogy a 400 frtos minimum mellett felszólalt, melyből a tanítótság iránt érzett jó indulat volt bebizonyítva: lelkünk, szellemünk javára szolgált.

Anyagi kárunkra is pusztít a közöny. Mert Jurin Samunak „a gömörmegei tanítók segély egyesületének alapszabály-tervezetere“ vonatkozó alapos tanulmányozása

s hason alapszabályok ismeretét bizonyító előadói véleménye is napirenden volt.

Ilyennél — hol anyagi javunk — a pénzkérdés képezi a vita tárgyát, jó a több szem. „Több szem többet lát.” Különben Jurin Samu előadó éles szeme eleget látott, miért is több módosítványt s jöknyvi köszönetet eredményezett.

Ezek után a fehér asztalnál gyűltünk össze, hol: a „borban lakik az igazság”-nak elég lett téve Mert Jurin Samu Ertl Heribertet, mint munkás, buzgó elnököt éllette szívből; Ertl Heribert Golda János plebánost, mint a tanító igaz barátját; Golda János pedig a tanítósgát éllette, érzeit s gondolatait oly szabadlevű ékes szavakba öltöztetve, minőt ritkán lehet hallani kath. lelkesektől. Danesházi Gusztávnak Jurin Samura, mint a „tanító Wekerléjére” mondott szellemes fészta, valamint Gál György humora élénkítőleg hatottak a kedélyre; miért is nehez volt az elválás. Rözcén való vizontlátás reményében szétoszlottunk jól eltöltött nap emlékével.

Poltz József, jkőri jegyző.

A rimaszombati községi leányiskola növendékei által által folyó június hó 24-én délután 3 órakor a Három Rózsza nagytermében tartandó záró ünnepély

MŰSORA:

1. Dal a hazáért. Éneklék az összes növendékek.
2. Megnyitó beszéd. Elmondja György Zsuzsi IV. oszt. növendék.
3. Magyar dalok. Éneklék a haladó csoport.
4. Magyar szavaltat. Szabó Erzsébet IV. oszt. növendék.
5. Kedélyes órák. Mazur-polka. Éneklék a haladó csoport.
6. Franczia szavalmány. Szakall Rózi III. oszt. növendék.
7. Magyar kettős. Éneklék: Mészáros Malvin III. oszt. növendék és Rásky Etel IV. oszt. növendék.
8. Erdő. Éneklék a haladó csoport.
9. Német szavalmány. Mészáros Malvin III. oszt. növendék.
10. Magyar szavalmány. Medveczky Erzsébet III. oszt. növendék.
11. Hymnus és szózat. Éneklék az összes növendékek.
12. Bezáró beszéd. Elmondja Király Anna IV. oszt. növendék.

Ezen ünnepélyre a t. ez. szülöket és tanügyi barátokat tisztelettel meghívja
AZ IGAZGATÓSÁG.

Hírek és vegyesek.

A Magyar Történelmi Társulat Putnok monographiájáról. Említettük már, hogy Balog Béla hátrahagyott művét Lévy József felküldötte a Történelmi Társulatnak megbíralás végett. — A bírálók, névszerint: Majláth Béla és Császký Dezső véleménye a nagy táradtsággal és aparatussal összeállított műről általában véve kedvező. Abban a helyzetben vagyunk immár, hogy a bírálókat, ha nem is egészen, legalább főbb pontjaiban közölhetjük. Majláth Béla így összegezi nézetét: „Általában véve szerző művét így, a mint az benyújtott, kiadhatónak nem tartom (t. i. a Magyar Tört. Társulat által, mert Lévy azt kérte, hogy a társulat adja ki), ha azonban az formailag átdolgoztatnék, hiányai pótolhatnának, a Putnok és Serényi család története a történeti eseményekbe illesztetnék; — történeti monographiánk irodalmát bár ha nem bő, de érdekes művel szaporítaná.” — Még nagyobb elismeréssel ír róla Császký Dezső eme szavakban: „igen óhajtanám, ha e dolgozat átdolgozva napvilágot látna. Kétségtelen ugyanis, hogy e műnek hibái és hiányai mellett meglepő előnyei is vannak. Hiánya szerintem is — a történelmünk újabb irodalmában való járatlanság, némely nyomtatott, fontosabb kűtfőnek s az ismeretlenek közül a központban lévő levéltári anyagnak figyelmen kívül hagyása és némi tulterjengés itt ott az előadásban, mindezeket azonban a fontosabb adatok beillesztése, a mellékesnek elhagyása által pótolni lehetne. Mert különben az egész dolgozat melegen érző lélekről, világos fejről és írói hivatottságról is tanuskodik. — Mindenesetre sajnálni lehet, hogy írója életében komolyan nem foglalkozott a kiadás gondolatával.” Még egyszer ismételn ajánljuk e kitűnő művet az illetékes tényezők figyelmébe. Így a mint van is nagybecsű munka ez, lehet, hogy még pótlására is vállalkozni valaki. Mindeneseten gondoskodni kell a megye hozzájárulásával Putnok városának, a grf. Serényi és Putnok családoknak annak kiadásáról. — Lapunk máj tárczája egy igen érdekes részletét hozza e műnek.

Személyi hír. Schilling Lajos, kolozsvári egyetemi tanár e hó 21-én városunkba érkezett, hogy mint kormánybiztos jelen legyen a főgimnázium jun. 22—25. tartandó érettségi vizsgálaton.

Igazgató választás. A helybeli egy. prot. főgimnázium igazgató választmánya e hó 21-én tartott ülésében a következő három iskolai évre egyhangulag Fábry János, főgimnáziumunk sokéremű veterán tanárát választotta meg igazgatónak. Szívből üdvözljük díszes állásában s kívánunk annak betöltéséhez neki állandó, jó egészséget! Munkakedve tudjuk ugyanis elpusztíthatatlan.

A főispán ünnepeltetése. Megyénk közbeesülésben álló és közszeretnek örvendő főispánjának: pelsőzi Hámos Lászlónak tiszteletére Rozsnyó előjárósága f. hó 22-én közébedet rendez a Proschinger-szálló dísztermében, a mely iránt — mint értesülünk — városszerte és a vidéken is nagy az érdeklődés.

Vizsgálatok. A sajó-gömőri ág. ev. polgári fiúiskolában is most folynak a vizsgálatok. Levizsgázott eddig az I-ső osztály, ma vizsgázik a II-ik osztály. Ezentul a vizsgálatok következőleg lesznek: Június 23-án d. e. 8 órától a III. osztály tanulóinak vizsgálata. Elnök: Hevessy László. Helyettes elnök Mikola György. Június 24-én d. e. 8 órától a IV. osztály tanulóinak vizsgálata. Elnök: Hevessy Bertalan. Helyettes elnök: Mikola György. Jun. 24-én d. n. 2 órakor, az izraelita tanuló hittani vizsgája. Június 24-én d. n. 3 órakor, latin vizsgálatok. Június 26-án d. e. 8 órától az ágh. ev. templomban Szent-Iványi Árpád esperességi felügyelő és Terray Gyula gömőri egyházmegyei főesperes elnöksége és vezetése alatt. — **Évzáró ünnep.** Segély, jutalmak és ösztöndíjak kiosztása. Június 26-án délután 2 órától a bizonyítványok kiosztása. Június 27-én d. e. 8 órától a magántanulók vizsgálata. A nyelvtani, számtani és mértani dolgozatok, a szabadkézi- és mértani-rajzok az osztályvizsgálatok tartama alatt a polg. iskola rajztermében, a záró-ünnepély alkalmával pedig az ágh. ev. templomban lesznek kitéve.

— Ajánljuk azok megtekintését az érdeklődők szives figyelmébe.

Gömörvármegye nyári közgyűlése a jövő július hó 15. és 16-ik napján fog Rimaszombatban megtartatni, 14-én pedig az állandó választmány tartja ülését.

A rimaszombati dalárda e hó 4-ről — a közbejött kedvezőtlen idő miatt — elmaradt táncvizsgálommal egybekötött hangversenyt vasárnap, június 25-én tartja meg a Szechenyi-kertben délutáni 3 órakor 30 kros bemeneti díj mellett. — Az élvezetesnek ígérkező mulatságra felhívjuk olvasóink figyelmét.

Évzáró ünnepély. A rimaszombati egy. prot. főgimn. e hó 21-én d. e. 9 órakor a díszes tornacsarnokban tartotta meg évzáró ünnepélyét az igazgató választmány, érdeklődő szülék, tanügyi barátok és az összes tanári kar és tanuló ifjúság jelenlétében. Az ifjúsági énekkar előbb a Hymnusz énekelte, melynek elhalása után Bodor István igazgató tartott egy emelkedett szellemű, képekben gazdag s lelkes beszédet, vázolván röviden a főgimnázium testvéri életének eseményekben gazdag történetét. Azután kiosztotta az ösztöndíjakat és jutalmakat. Végül az énekkar a Szózat dallamát zendítette reá, melynek hangjai között a közönség és ifjúság a csarnokból kivonult.

Kereskedők majálisa. Ragyogó napfény kedvezett a kereskedő ifjúság első majálisának. Ragyogott a jókedv is, a nemes fiatalság ugyancsak aprózta egymásután a talp alá való tánczemeket. De kellett is, hogy kitegyen magáért, mert olyan díszes bőlykoszorút csak ritkán fogad magába a kert köröndje mint a minőben ezen a majálison volt alkalmunk gyönyörködni. A mulatság késő estig tartott, az erkölcsi sikerhez méltó volt az anyagi is, mert mint halljuk a bevétel reményen felüli volt.

A főgimnázium rajzkiállítás. A főgimnáziumban tartott évzáró vizsgák folyama alatt a rajztermében a nagy közönség számára egy rajzkiállítás rendeztetett. A ki fáradságot vett magának s felment a második emeleten lévő rajztermébe, nem bánhatta meg, mert valóságos mű élvezet várt reá. Temérdek rajz volt kiállítva; a falak, rajzszalok telve voltak esinos rajzokkal, melyek úgy a fokozatos haladásról, mint a jó módszerrel győzték meg a figyelmes szemlélőt. A mértani rajzok pontos kivitele, a szabadkézi rajzok gömbölyded contujai, a kidomborító árnyékolás, a sítékítmények izléses színezése, a szépia, az iskola színskálája, a kréták könnyed kezelése, mind megannyi jeles eredményt tüntetett fel. Kár, hogy a közönség kevésbé látogatta e sikerült kiállítást.

Rajz- és női kézimunka kiállítás. A községi polgári leányiskola növendékeinek a folyó, immár vége felé közeledő iskolai év alatt készített rajzaiból és női kézimunkákból a vizsgálatok tartama a. a. az iskola helyiségében a II-ik és IV-ik osztályokban kiállítás rendeztetik. Mint halljuk igen szép női kézimunkák, színezett rajzok lesznek a kiállításon láthatók. Ajánljuk a közönség szives figyelmébe.

Köszönet. Mult évben Deák György kurátor, ez évben meg egy magát megnevezni nem akaró nyug. vonult ur, iskolámnak szép esinos fali tömbnaptárt ajándékoztak melyért ezennel hálat s elismerést nyilványítok. Susány, Bahéry János, tanító.

Csoda-víz. Özv. Deák Mártonné szül. Molnár Anna már számos esztendőn át szemére betegeskedett. Csak bekötött szemmel jöhetett s járhatott ki, rendesen honült az asztal mellett lehajtott fejjel. Valakinek tanácsára hozott magának a rimaszombati köztemető megett (vagy fölött.) lévő patak, vagy forrás vizből, ezt használva, az éltés asszony szeme egészen meggyógyult. Jó volna e vizet analízálás alá venni.

Nyári gyermekmenhely. Susány község tavaly 6 Felsőge koronázási jubileumát azzal ünnepelte meg, hogy örök emlékül egy gyermek menedék helyet létesített, este sok gyertyavilág mellett zene és hazafias dalokkal bejárták a helység összes hossz- és körutcait s este azután szép társas összejövetel alkalmával éltették a hont, az alkotmányos királyt stb. — Ez idén is, és ugyan csak június 8-án Cselinszky János bíró, Deák György kurátor, Bahéry János tanító és többek jelenlétében megnyitott gyermekmenhely egy tiszta magyar nő vezetése alatt, azzal a nagys. Groó Vilmos kir. t. és tanfelügyelő urnak adott határozattal, hogy még ez évben beszeresztetik minden anyag s jövő esztendőben egy rendes óvodát állít föl, egyuttal egy alkalmas fundus is jelöltetett ki.

Magyarosodó község. A magyar nyelv ismerete hova-tovább nagyobb arányokban kezd terjedni megyénk tótajku lakossága között. A legutóbb is illetékes helyről nyert értesülésünk alapján tudomásunkra esett, Nagy-Szuhá község tótajku lakosságának szépen megindult magyarosodása. Ezen jóra való tót nép, mely érzelmileg már amugy is teljesen megmagyarosodott, hazafias érzelmű lelkesze és tanítója ügybuzgó lelkesedéssel párosult oktatása mellett szépen előre haladt a magyar nyelv ismeretében — Az elismerés orozslánrésze a község derék lelkészét illeti meg, mint, a ki legutóbb is fényes tanjelét adta hazafias gondolkozásának azon elhatározásával, melynek következtében már most a község róm. kath. híveinek minden második vasárnapon alkalmunk nyílik magyar nyelven tartott hitszónoklat meghallgatására. Kiváló érdeme van azonban e tekintetben a község szak-képzett, magyar érzelmű tanítójának is, ki a mellett, hogy iskoláját teljesen megmagyarosította, az egyesületi élet terén is hasznos tevékenységet fejt ki — Adja a magyarok istene, hogy ama hazafias törekvések, melyek Nagy-Szuhán a magyarosodás terén oly szép eredményeknek voltak a megteremtői, hódítva terjedjenek megyénk valamennyi tót községében.

Meghívó. A nagyrozei kereskedelmi középiskola „első” érettségét tevő növendékei folyó évi június hó 25-én a vendéglő nagytermében az ifjúsági segélyző egyesület javára zártkörű táncmulatságot, ezt megelőzőleg pedig a fürdő helyiségében közébedet rendeznek, melyre t. ezimedet és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. A táncmulatság kezdete este 8 órakor. Belépti jegy a táncmulatságra 50 kr. Kértenek a hölgyek minél egyszerűbben megjelenni és a közébednél minél nagyobb számban résztvenni. Felülfizetések a játékony ezétra köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

Tűz volt f. hó 6-án Détérben. Éjfélt után egy órakor Habodász Ferencz istállója gyuladt ki s 200 frtnyi érték összeg erejéig leégett. Tűzvész ellen biztosítva volt.

Helyi tornaverseny. A rimaszombati főgimn. ifjúságának tornaversenye e hó 18-án a legkedvezőbb időben, nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében tartatott meg. A verseny iránt vidéken is nagyban érdeklődtek és sokan rándultak fel azt végignézni. A verseny az előirt napon s lapunkban közzétett program szerint folyt le Schönleitner Károly tanár vezetése alatt, ki ügybuzgósága s e téren való kezdeményezéseért méltán illet meg az elismerés. Igen szép képet nyújtott az ifjúságnak katonai rendben történt felvonulása, különösen a tornakör tagjai tüntek föl egyenruhájukkal s katonás magatartásukkal, kint a porondon is meglepően szép mutatványokkal gyönyörködtették a publikumot, mely éljenzéseivel és tapsaival bőven adózott a nyújtott élvezetért. A tornakör ki-képzésében sok érdemet szerzett Kovács László VIII. o. tanuló, ki a vezényletet ritka ügyességgel és tapintattal vitte. A szertornázásban különösen kitüntetett precíz, olykor hajmeresztő mutatványakkal: Algöver Andor VIII. o., Kovács László VIII., Turny Akos VII., Hubay Béla VII., Hárman János VIII., Netkovszky Albert VIII., Pap Dezső VI. o. tanulók. Legélénkebb érdeklődés a futó-, mászó- és ugró-versenyeket kísérte. A felbogarozott téren esakugy hullámozott a nagyközönség. várva, lesve a verseny eredményét, biztatgatva a versenyzőket s nem egynek esigázva fel fogyatékos erejét a győzelem elnyeréséig Versenybírák voltak: Dr. Szabó Samu, Kubinyi Aladár, Terhes Pál, Glauf Pál, Bodor István, Dr. Veres Samu, Schönleitner Károly, kik a következőket jutalmazták:

Sikverseny. I. Távoltság 100 méter. Futottak 21-en. Nyertes lett Nagy Pál és Török Pál, kik közül az első 10, a második 11 másodperc alatt futottak be, jutalma 2—2 korona; Kohn László és Lichtner Dezső 12½ másodperc alatt, kaptak 1—1 koronát. — II. Távoltság 150 méter. Futottak 11-en. Nyertes lett Kubinyi Zoltán, ki 14, Stelkovics György, Tóth Kálmán, Rábely Béla és Szakall Miklós, kik 15 másodperc alatt érték be, kaptak 2—2 koronát. — III. Távoltság 200 méter. Futottak 5-en. Nyertes lett Okolicsányi János, ki 25, és Törköly László ki 26½ másodperc alatt ért be. Kaptak 3—3 koronát.

Akadály verseny árokkal. I. Távoltság 100 méter. Két két méter széles árokkal Futottak nyolczan. Első lett Nagy Pál, ki 11½ másodperc, azután Kaehncs Gusztáv, Rábely Béla és Szabó Lajos kik 11½ másodperc alatt érték be, kaptak 2—2 koronát. II. Távoltság 150 méter. Három két méter széles árokkal. Indultak heten. Nyertes lett Percz József 20 másodperc alatt. Nyert 3 koronát. III. Távoltság 200 méter. Három 2 méter széles árokkal. Indultak öten. Első lett Vecsey Ferencz, második Törköly László. Nyertek 3—3 koronát.

Akadály verseny 60 cm. magas gáttal. I. Távoltság 150 méter. Indultak 5-en. Első lett Botto János. Nyert 3 koronát. II. Távoltság 200 méter. Első lett Okolicsányi János ki 25 másodperc alatt érkezett be. Nyert 4 koronát. Második Törköly László és Vecsey Ferencz. Nyertek 3—3 koronát.

Távugrás. Versenyeztek 3-an. Nyertes lett Botto János, ki 440 cm. ugrott. Nyert 2 koronát.

Magas ugrás. Versenyeztek 8-an. Nyertes lett Papp Dezső. Nyert 2 koronát.

Mászás. Nyertes lett Báro Stralendorff Gyula. Kapott egy díszes emlékkönyvet.

Szertornázás. Hárman János és Algöver Andor 4—4 koronát, Hubay Béla, Turny Akos és Netkovszky Albert 2 koronát, Kovács László a torna-kör ifjúsági elnöke 20 korona jutalomban részesült.

A fülek-miskolczi vonalrésznek elsőrangú pályává leendő átalakítására serényen folynak a munkálatok. Az államvasutak vonalán az a legjobban jövedelmező vonalszakasz. Minden állomást kibővítenek, az állomási épületeket megnagyobbítják. A rimaszombati osztálymérnökség rendelkezése körébe eső területen — Fülektől Bánréveig — a több százezer forintba kerülő munkálatokat Gedeon János mérnök vezeti.

Leletlen anya. Még mult hó 23-án történt, hogy Forgácsfalán egy Obrazsanyek Mária nevű leányzó — bűnös szerelméből kifolyólag — egy gyermeknek adott életet. Az ekként előállt anyaság annyira elkésérette, hogy ártatlan csesemőjét a közeli erdőben elásta. Azonban kétszeresen bűnös lelkét mihamar utóllérte a nemeziz. A falu bírása midőn kérdőre vonta a leletlen anyát, csak hosszas vallatás után adta elő, hogy gyermekét megfojtva, a közeli erdőben ásta el. — A törvényszéki boncolás ez ügyben f. hó 2-án ejtetett meg, mikor is kiderült, hogy az elástott gyermek erőszakos halálnal esett áldozatul. A leletlen anya most a rimaszombati kir. törvényszék börtönében várja szörnyű tettének megérdemelt jutalmát.

Életveszélyesen megsérült. Veres verekedés volt f. hó 11-én a Tamasi koresmában. Mulatozás közben régi haragosok: Bán (Kerti) István és Zsóri János kaptak össze. Heves küzdelem fejlődött ki közöttük, mig nem Bán, Zsóri Jánost egy fejse csapással oly erősen sújtotta fejbe, hogy életben maradásához alig fér remény. Bánt még az nap letartóztatták és bekísérték a rimaszombati kir. járásbírószághoz.

Tolvajbíró. Kubinyi Kálmán nyustyai földbirtokos udvaráról egyre veszték a gazdasági eszközök s néha néha a magtárban felhalmozott buza készletét is megdézsmálták. Rövid idő alatt mintegy 55 kila buza készlet vesztett el. A tulajdonos sokra gyanakodott; a sok között gyanut táplált nyustya község bírása ellen is, és nem minden alap nélkül, mert a közeli napokban megejtett nyomozás folytán kiderült, hogy a lopásban bűnrészes Szudor (Hunko) Pál bíró uram is. Daczára, hogy nevezettnél az utóbbi időben ellopott új kerekeket megtalálták, konokul tagadja úgy a lopást, mint a lopásban bűnrészeséget. Az ügynek folytatása lesz a rimaszombati kir. járásbírószágnál, hová az eset — mint hívataltól üldözendő bűncselekmény — a nyomozó esendőr szakasz által feljelentetett.

Kiderített lopás. Martin András lukovistyei lakos mióta 6 drb sertése elveszett, abban a hitben élt, hogy azok elkóboroltak. Nagy lett az öröme, midőn a közeli napokban kiderült, hogy biz azok nem kóboroltak el, hanem ellopattak. A tetteseket Denkovics József (becskerki) lyukva pusztai, Gál Pál f.-balogi és Szabó Mihály (Kurta) nyustyai kondások személyében keritette kézre a esendőrség s adta át a rimaszombati kir. törvényszéknek.

Gyümölcsök befőzését, főzelékek, lekvárok, szörpök, sajtok, ezetek stb. ezélszerű elkészítésével egyedül a közkedvelte vált s most már második bővített kiadásban megjelent Erzsébeti néni, Hogy' kell befőzni? című munkája ismerteti meg a magyar hölgyközönséget. E mű első kiadása, mely több ezer példányban nyomtatott, rövid három hét lefolyása alatt teljesen elfogyott, mi által szükségessé vált egy második kiadás sajtó alá rendezése, melyet a jeles szerző több ízletes befőtt faj leírásával bővített meg. Ara a esinosan bekötött, csaknem 300 recipét magában foglaló kötetnek 80 kr. Kapható egyedül a „Magyar háziasszonyok könyvtára” kiadóhivatalában Nyíregyházán.

Köbözési tábla gömbölyű fák kiszámítására, erdőbirtokosok, faiparosok és építési vállalkozók részére. (1892. Pécs, kis 8-adrét, 16 lap, ára 30 kr.) E című kis könyvecskét kaptunk ma. Mint a cím is mutatja, ezen könyvecske nagy előnyököt nyújt az erdőgazdaság kezelő személyzetének, a táblázatok a legnagyobb pontossággal mutatják ki a gömbölyű fák köbtartalmát, használhatják építési vállalkozók és mindazon iparosok is, a kik faanyagot dolgoznak fel. A könyvhöz egy nagyon ezélszerű használati utasítás és magyarázó tábla van csatolva. Kapható Pécsen Engel Lajos könyvkiadónál. Ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

Ötnevelő szótár. E felette hasznos vállalatból megjelent immár a második és harmadik füzet is, felölelve a német a s r e d e n - i g terjedő szókincset. — Pontosság és használhatóság jellemzi e füzeteket is. Hamarjában nem igen részesült ezélszerűbb és pártfogásra méltóbb vállalat. Ajánljuk ismételt olvasóink b. figyelmébe. Az egész mű 9 frt 60 kr.; 8 hónapra 4 frt 80 kr., 6 hónapra 3 frt 60 kr.; 4 hónapra 2 frt 40 kr.; 2 hónapra 1 frt 20 kr. Kapható Robiesek Zsigmondnál (Füredő-utca 8.) Budapesten.

„Hazánk” irodalmi és nyomdai részvénytársaság ezimel alakulandó új vállalat alapítói tartották f. hó 5-én Budapesten az országos magyar gazdasági egyesületben értekezletüket. Az új vállalat 600,000 korona alaptőkével indult meg, melynek felét az alapítók jegyezték, 300,000 koronára pedig 400 koronás részvények boesajátatnak ki. Az új vállalat egy nagy nyomdát és egy minden pártton kívül álló politikai lapot létesít. Az új napilap, mely összes létező lapjaink között a legnagyobb alaptőkével indul meg: Főezélsza a magyar gazdasági és technikai érdekek érvényre jutására hatni közre, s kiváló figyelembe fogja a magyar földbirtok és földmivelő nép érdekeit részesíteni. A vállalatot létesítő mozgalom vezetői: az országos magyar gazdasági egyesület, az országos erdészeti, a mérnök és építész egyesület tagjai közül kerültek ki. A vállalat igazgatóságába az első 3 évre kinevezettek: Baross Károly, Bedő Albert, dr. Bernáth István, Bujanovits Sándor, Cserháti Sándor, Fábian János, Forster Géza, Förster Lajos, Hollán Ernő, Kiss István, Kvassay Jenő, K. Lipthay Sándor, Losonczy Mihály, Máday Izidor, Ney Béla. Az új napilap 1894-ik év január hóban indul meg s köréje mint teljesen független lap köré már most is a magyar journalisztika legjelesebb tagjai csoportosulnak. Részvények a „Köztelek” szerkesztőségénél jegyezhetők.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.

Főmunkatárs: S. SZABÓ JÓZSEF.

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

2031. sz. |— A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajthatónak **Albinyi Imre, József, Mária, özv. Albinyi Frinthe Zsuzsanna** végrehajtást szenvedő elleni 6 frt 70 kr. tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Tiszolcz községben fekvő, a tiszolczy 314. számú tjkvben foglalt Albinyi József, Imre nevében álló 583., 947., 949., 1510. hrszámokra és 16. számú házra az árverést 575 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi augusztus hó 8-ik** napján d. e. 10 óraker Tiszolcz községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%,-át vagyis 57 frt 50 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombathban, 1893. évi április hó 27-én.

A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Aldorfer kir. törvényszéki bíró.

Bejótt.

A legfinomabb fajú, befőzésre alkalmas, válogatott **spanyol megygyet és kajszin baraczkot**, esinosan fonott **5 kgr.** vessző kosarakban **1 frt 26 kr.** utánvétele mellett küld e hó végén

Hibján Sámuel utódai

2—3

Nyíregyházán.

Értesítés.

Fazekas-Zsaluzsány r. k. hitközség az ujonnan építendő toronytető körüli **ács- és rézműves munkákra** pályázatot hirdet. A tervrajzok és föltételek a községi bíró házában megtekinthetők. Pályázni óhajtó ács- és rézműves mesterek fölhivatnak, hogy kész költségvetéseiket ajánló bizonyítványaikkal együtt folyó **hó junius 30-ig** alólírotthoz annál inkább beküldeni sziveskedjenek, mivel a későbbben beérkezettek figyelembe vétetni nem fognak. 2—3

Fazekas-Zsaluzsányban, 1893. jun. 8-án.

Szlanina János, templomgondnok.

Árlejtési hirdetmény.

2351. sz. — Szab. Rimaszombat város községe által építendő

barak-kórház

kiadása vállalat utján határozatván, felhivatnak mind azon építész és szakiparosok, kik annak felépítését elvállalni kívánják, hogy ez iránti 100 frt bánatpénzzel ellátott, az árlejtési feltételeknek megfelelően felszerelt írásbeli zárt ajánlataikat **folyó évi július hó 5-ik napjának déli 12 óráig** a polgármesteri hivatalnál adják be.

Az építés alapjául elfogadott terv 1939 frt 68 krt kitevő részletes költségcszámítás, az árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt a polgármesteri hivatalnál megtekinthetők.

Kelt szab Rimaszombat, r. t. város Tanácsának 1893. június hó 20-ikán tartott üléséből.

Szabo György, polgármester.

Üzletáthelyezés.

Alólírott tisztelettel hozom a mélyen tisztelt közönség tudomására, hogy jó hirnek örvendő

csemege-, déli gyümölcs- és fűszerkereskedésemet

a Jánosi-utczából **május hó 1-én a főtér 17-ik szám alatti házba** — a ref. templom mellé — helyeztem át, hol is azt egy teljesen ujon berendezett és minden igényeknek megfelelő

pék-műhelylyel

nagyobbítottam meg, a melynek vezetésére **Budapestről szerződtettem szakképzett segédek**et, kik készítményeikkel a legkényesebb igényeknek is képesek megfelelni; itt a **déli gyümölcs-, csemege- és fűszerezikkeken** kívül **naponta többször kapható** mindenféle **friss** kifogástalan **pék-sütemény**, jó ízű **fehér és barna házi kenyér**, azonfelül **elfogadok sütésre** mindenféle sültnek, téstának és kenyérnek felelősség melletti kísütését is.

Mínthogy egy ujon épített pék-kemenczének a felállítása, illetőleg építése és annak kiismerése hosszabb időt vesz igénybe, ez okból eddigi sütésünk korlátolt volt, de mivel ez akadályok már mind elhárítvák, tisztelettel kérem a n. é. közönséget állításom valódiságáról magának bármikor meggyőződést szerezni.

Melyek után maradtam a n. é. közönség szives pártfogását kérve

Rimaszombat, 1893. jun. 10-én.

kiváló tisztelettel

KOHN ADOLF.

Ugyanitt egy jó házból való fiu, a pék mesterséghez kedvező feltételek mellett azonnal felfogadtatik. 2—2

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-utca 12. sz.

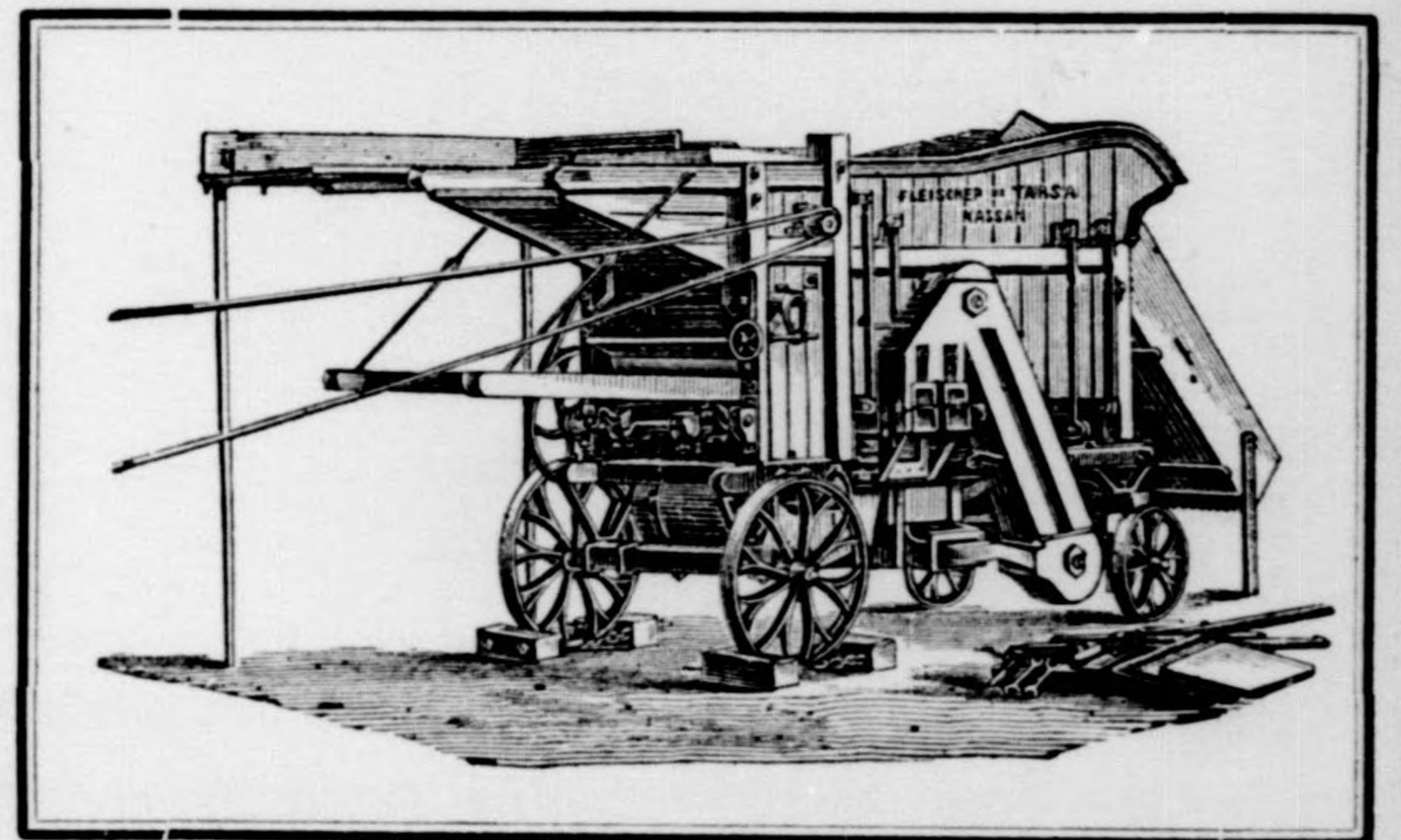
Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok szemmel tartásával ezélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **közeledő nyári idényre**, nevezetesen:

Cseplőkészületeit könnyű járással járgány vagy gözmozdony általi hajtásra.

Kézi-cseplőgépeit, járgány hajtásra is alkalmazva, szalmarázói készülékkel vagy a nélkül.

Backer- és magtár-rostait, továbbá mindennemű **szivattyukat, gőzgepeket és gőzkazánokat**. — **Szeszgyárberendezéseket**, m. péld. **Henzezőők, kavaró-készületek, maláta- és burgonya-zuzókat**, stb.

➡ Gépgyárunk gyártmányainak jelentékeny készletét tartjuk állandóan. ➡
Gazdasági gépeink képes-, valamint öntődénk gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük. 4—6

A magyar általános köszén bánya részvénytársulat,

Budapest, V., bálvány-utca 8.

ajánlja a t. ez. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak valamint a küszöbön álló

cseplési idényre

a gazdaközönség és cseplőgép-tulajdonosoknak kitünő minőségű

1—3

akna, koczka- és darabos szenét

czenteri, királdi stb. bányáiból

legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva.